

## Kunnanhallitus päättää antaa Heinäveden kunnan puolesta asiasta seuraavanlaisen lausunnon:

Lausuntokierrokselle lähetetty palvelustrategia ja palveluverkkosuunnitelma vuosille 2024–2038 avaa tulevan toiminnan päämäärän, arvot, nykytilan ja tulevaisuuden haasteet.

Heinäveden kunta tunnistaa, että hyvinvointialueen henkilöstön saatavuus ja rahoitus eivät mahdollista nykyisten toimintamallien ja rakenteiden ylläpitämistä, joten hallittu palvelujen ja rakenteiden uudistaminen väestön palvelutarpeen mukaisesti on välttämätöntä palvelujen turvaamiseksi.

Kunta näkee hyvänä, että strategian mukaisesti palveluja tarjotaan useiden eri kanavien kautta, kuten digitaalisina palveluina, kotiin vietävinä palveluina, sosiaali- ja terveyskeskuksissa, -asemilla tai muissa palvelupisteissä annettavina lähipalveluina sekä keskitetysti hyvinvointialueella tai Itä-Suomen yhteistoiminta-alueella annettavina palveluina. Tämä mahdollistaa palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden asuinpaikasta riippumatta.

Vaikka palvelut eivät ole samanlaiset kaikissa kunnissa tai taajamissa, alueilla, joissa väestön palvelutarve on samanlainen, palvelut pyritään tarjoamaan yhtenäisin kriteerein ja konseptein. Palveluverkkosuunnitelmassa määritellään kriteerit, joiden perusteella palvelut määräytyvät ja muuttuvat vastaamaan väestön palvelutarpeita. Palveluja suunnitellaan ja toteutetaan asiakkaiden tarpeiden ja kykyjen mukaisesti. Heinäveden kunta on huolissaan, että sote-asemalla tarjottavien palveluiden sisältö ei kuitenkaan avaudu palveluverkkosuunnitelmasta selkeästi. Hyvinvointialueen on tarkennettava palvelutarjontaa konkreettisemmaksi ja mitattavammaksi.

Henkilöstöressurssien niukkuus voi johtaa siihen, että palvelut eivät vastaa asukkaiden tarpeita ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla palveluiden saatavuus voi olla heikkoa. Heinäveden kunta on huolissaan, että se voi johtaa siihen, että kaikki kuntalaiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita ajoissa. Jos ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin ei panosteta riittävästi, pitkällä aikavälillä hoitotarpeet ja kustannukset voivat kasvaa. On erittäin tärkeää, että eri palvelut toimivat saumattomasti yhdessä. Yhtenäiset palveluprosessit ja asiakasohjauksen mallit, jotka vähentävät päällekkäisyyksiä ja katkoksiin palveluissa on tärkeitä.

Kunnalla on huoli, että kaikilla kuntalaisilla **ei välttämättä ole yhtäläisiä mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluita**, mikä voi johtaa eriarvoisuuteen palveluiden saatavuudessa. Erityisen tärkeänä kunta näkee, että laajennettaessa palveluiden tarjontaa digitaalisten kanavien kautta on **pidettävä samalla huolta fyysisistä palvelupisteistä**, erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

**Yhteistyö** kunnan, yritysten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa tulee olla tiivistä. Tärkeää on hyödyntää kolmannen sektorin osaamista ja resursseja palveluiden tuottamisessa. Toimivat yhteistyörakenteet hyvinvointialueen, kuntien sekä muiden toimijoiden välille edellyttävät **runsasta ja avointa vuoropuhelua** ja aktiivista yhteistyötä. Yhteistyössä tulee painottaa ennaltaehkäisyä.

Heinäveden kunta näkee tärkeänä, että jokaisessa kunnassa on vain yksi, joko sote-keskus (suurimmat kunnat, joissa suuri ja laaja-alainen palvelutarve) tai sote-asema (pienemmät kunnat, joissa palvelujen tarve on kriteerein vähäisempää).

Tavoite, että lähes koko maakunnan väestölle turvataan sote-keskuksen palvelukokonaisuus korkeintaan 40 minuutin etäisyydellä 5 päivänä viikossa, ei toteudu Heinävedellä. Pitkien etäisyyksien kuntana, Heinävedellä on tavoitteessa haasteita todella paljon esim. Etelä- ja Länsi osissa kuntaa. Julkista liikennettä Heinävedeltä sotekeskuksiin Liperiin tai Outokumpuun ei käytännössä ole laisinkaan mistään kunnan osista. Käynnit edellyttävät oman auton käyttöä tai taksikyytejä.

## Sote-asemien vähimmäispalvelut

- Lääkäri- ja hoitajavastaanotot arkisin virka-aikaan, tarpeen mukaan 1–5 päivänä viikossa
- Näytteenottopalvelut ja vierianalytiikka suppeasti
- Työikäisten sosiaalipalveluja ja vammaispalveluja
- Äitiys- ja lastenneuvola (ei välttämättä samassa kiinteistössä, mutta saman kunnan alueella)
- Ikääntyneiden palveluita

Osalla sote-asemia

- suun terveydenhuollon lasten- ja nuorten palveluita
- lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluja
- toimintakykyä tukevia palveluja.

Kaikissa toimipisteissä on asiakasohjausta ja neuvontaa sekä hoidon tarpeen arviointia.

- Moniammatillinen työyhteisö tarjoaa laajat konsultaatiomahdollisuudet

Sote-asemalla tarjottavien palveluiden sisältö ei kuitenkaan avaudu palveluverkkosuunnitelmasta selkeästi. Hyvinvointialueen olisi tarkennettava sote-asemien vähimmäispalveluiden osalta mitä tarkoittaa lääkäri- ja hoitajavastaanottojen osalta **tarpeen mukaan 1-5 päivänä viikossa**. Epävarmuutta palveluiden saatavuuteen tuo kuvattujen palveluiden tarjonnan laajuuden suuri vaihteluväli. Onko todellisuudessa vastaanottoa Heinävedellä arkisin 1 pvä viikossa? Mitä tarkoittaa suppeat näytteenottopalvelut?

Heinäveden kunnan näkökulmasta on edelleen huoli siitä, että **palvelut keskittyvät hyvinvointialueella** koska väestön palvelutarve näyttää käyntien tai mittareiden osalta pienemmältä, koska palvelut eivät ole todellisuudessa saavutettavia pitkien etäisyyksien myötä tai palvelua ei pystytä toteuttamaan kunnassa. Ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin on panostettava riittävästi ja se edellyttää myös lähipalveluita.

Ennen palveluverkkosuunnitelman käsittelyä olisi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella hyvä laatia kiinteistöstrategia, jolloin palveluiden järjestäminen hyvinvointialueella perustuisi tiedolla johtamiseen. Sote-asetat ja -keskukset tulee järjestää kiinteissä toimipaikoissa ja kuntien kanssa on sovittava näiden tilojen pitkäaikaisista korjaus- ja korvausinvestointitarpeista yhdenmukaisin perustein.

Ikäihmisten palveluista on tärkeää nostaa esille ikäneuvolapalvelut lähipalveluna sekä omaishoitajien palveluiden huomioiminen.